

Αριθμός 1823/2020

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Φεβρουαρίου 2020, με την εξής σύνθεση: Αθ. Ράντος, Αντιπρόεδρος, Προεδρεύων, ελλείποντος Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, Ε. Σάρπ, Ι. Γράβαρης, Δ. Σκαλτσούνης, Αντιπρόεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας, Ε. Αντωνόπουλος, Π. Καρλή, Μ. Παπαδοπούλου, Κ. Κουσούλης, Κ. Φιλοπούλου, Κ. Πισπιρίγκος, Α. Χλαμπέα, Δ. Μακρής, Τ. Κόμβου, Ηλ. Μάζος, Β. Κίντζιου, Ελ. Παπαδημητρίου, Β. Πλαπούτα, Δ. Εμμανουηλίδης, Ο. Παπαδοπούλου, Ι. Σύμπλης, Κ. Κονιδισιώτου,

Αγγ. Μίντζια, Ρ. Γιαννουλάτου, Μ. Τριπολιτσιώτη, Χρ. Λιάκουρας, Ν. Σκαρβέλης, Φ. Γιαννακού, Σύμβουλοι, Αικ. Ρωξάνα, Ειρ. Σταυρουλάκη, Χρ. Παπανικολάου, Πάρεδροι. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Ελ. Παπαδημητρίου και Β. Πλαπούτα καθώς και ο Πάρεδρος Χ. Παπανικολάου μετέχουν ως αναπληρωματικά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3719/2008. Γραμματέας η Ελ. Γκίκα.

Για να δικάσει την από 16 Μαΐου 2019 αίτηση:

του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), που εδρεύει στην Αθήνα (Αμερικής 12), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Φίλιππο Κωσταρά (Α.Μ. 16571), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και ο οποίος κατέθεσε δήλωση, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4509/2017, περί μη εμφανίσεώς του,

κατά του Χρήστου Βασιλάκη του Νικολάου, κατοίκου Αμαρουσίου Αττικής (Βασιλίσσης Όλγας 28), ο οποίος δεν παρέστη.

Η πιο πάνω αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της από 11ης Νοεμβρίου 2019 πράξης της Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, λόγω της σπουδαιότητάς της, σύμφωνα με τα άρθρα 14 παρ. 2 εδ. α' και γ', 20 και 21 παρ. 4 του Π.Δ. 18/1989.

Με την αίτηση αυτή ο αναιρεσείων Φορέας επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 647/2019 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του εισηγητή, Συμβούλου Ν. Σκαρβέλη.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, λόγω κωλύματος, κατά την έννοια του άρθρου 26 του ν. 3719/2008 (Α' 241), του Συμβούλου Δημητρίου Εμμανουηλίδη, έλαβε μέρος στη διάσκεψη και την ψηφοφορία ως τακτικό μέλος η Σύμβουλος Ελένη Παπαδημητρίου, αναπληρωματικό, μέχρι τώρα, μέλος της συνθέσεως (βλ. πρακτικό διασκέψεως 82/2020, πρβλ. ΣΤΕ 708/2020 Ολομ. 813/2019 Ολομ. κ.ά.).

2. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως δεν απαιτείται, σύμφωνα με

τον νόμο (άρθρο 62 παρ. 3 περ. Θ του ν. 4387/2016 – Α΄ 85, όπως η παρ. αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 4445/2016 – Α΄ 236, βλ και άρθρο 28 παρ. 4 του ν. 2579/1998 – Α΄ 31), καταβολή παραβόλου.

3. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της 647/2019 αποφάσεως του (Μονομελούς) Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε έφεση του αναιρεσεύοντος Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) κατά της 9117/2018 αποφάσεως του (Μονομελούς) Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών. Με την πρωτόδικη απόφαση είχε γίνει δεκτή αγωγή του αναιρεσιβλήτου, συνταξιούχου του Τομέα Ασφάλισης Νομικών (Τ.Α.Ν.) του πρώην Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.) και ήδη του αναιρεσεύοντος, και είχε υποχρεωθεί ο αναιρεσείων να του καταβάλει, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, το συνολικό ποσό των 3.570,32 ευρώ και, ειδικότερα, ποσό 3.070,32 ευρώ ως αποζημίωση κατ' εφαρμογή των άρθρων 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (Εισ.Ν.Α.Κ.), προς αποκατάσταση της ζημίας που είχε υποστεί ο αναιρεσιβλήτος από τις μειώσεις που είχαν επιβληθεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 6 του ν. 4051/2012 και του άρθρου πρώτου παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ.5 του ν. 4093/2012 στην κύρια σύνταξη γήρατος που λάμβανε αρχικώς από το Ε.Τ.Α.Α. και στη συνέχεια από τον Ε.Φ.Κ.Α. για το χρονικό διάστημα από 1.7.2015 έως 30.6.2017, και ποσό 500 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που είχε υποστεί από τις ως άνω φερόμενες ως παράνομες μειώσεις. Η αναίρεση ζητείται μόνο κατά το μέρος που η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αφορά στα περικοπέντα από την εν λόγω σύνταξη του αναιρεσιβλήτου ποσά για το από 13.5.2016 έως 30.6.2017 τμήμα του ως άνω χρονικού διαστήματος.

4. Επειδή, η υπόθεση εισήχθη στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, σε μείζονα σύνθεση, λόγω της όλως εξαιρετικής σπουδαιότητάς της, με την από 11.11.2019 πράξη της Προέδρου του (άρθρο 14 παρ. 2 εδάφια α΄ και γ΄ του π.δ. 18/1989 – Α΄ 8, όπως αντικαταστάθηκε τελικώς με το άρθρο 8 παρ. 5 του ν. 4205/2013 – Α΄ 242).

5. Επειδή, νομίμως συζητήθηκε η υπόθεση παρά τη μη παράσταση του αναιρεσιβλήτου, καθόσον, όπως προκύπτει από τη 1544Β΄/24.12.2019 έκθεση επιδόσεως δικαστικού επιμελητή του Εφετείου Αθηνών, που βρίσκεται στη δικογραφία, αντίγραφα της από 11.11.2019 πράξεως της Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας περί ορισμού εισηγητή και δικασίμου της υποθέσεως καθώς και του δικογράφου της υπό κρίση αιτήσεως έχουν επιδοθεί νομοτύπως και εμπροθέσμως σε αυτόν.

6. Επειδή, όπως έχει παγίως κριθεί από το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος (βλ. Ειδ. Δικαστ. κατ' άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος 117/2012, 2/2010, 83/2009, 112/2007, 32/2006), ως διαφορές από συντάξεις των δικαστικών λειτουργών, που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ειδικού αυτού Δικαστηρίου, νοούνται μόνο οι διαφορές από τις κύριες συντάξεις που χορηγούνται από το Δημόσιο και υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με το άρθρο 98 του Συντάγματος. Και τούτο, διότι το Σύνταγμα, με τον όρο «σύνταξη», αναφέρεται στην κύρια σύνταξη που χορηγείται από το Δημόσιο στους δικαστικούς λειτουργούς.

Αντιθέτως, οι διαφορές από κοινωνικοασφαλιστικές παροχές, που χορηγούνται από τα ασφαλιστικά ταμεία σε εκπλήρωση της από το Σύνταγμα (άρθρο 22 παρ. 5) επιβαλλόμενης μέριμνας του Κράτους για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και όχι στη δικαιοδοσία του Ειδικού Δικαστηρίου. Τούτο δε, ενόψει και της διαφορετικής φύσεως και δικαιολογητικής βάσεως των δύο αυτών κατηγοριών συντάξεων.

Πράγματι, η συνταξιοδότηση των δικαστικών λειτουργών, διεπόμενη από ιδιαίτερες συνταγματικές διατάξεις (άρθρα 73 παρ. 2, 80 παρ. 1 και 98 παρ. 1 στ),

καταβάλλεται από το Δημόσιο Ταμείο και εξυπηρετεί τελικά τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, ενώ η καταβολή των ως άνω ασφαλιστικών παροχών, εμπίπτουσα στην έννοια της κατά το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος κοινωνικής ασφάλισης, γίνεται από τους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς που καλύπτουν τον ασφαλιζόμενο κίνδυνο διακοπής της συγκεκριμένης απασχόλησης (βλ. Ειδ. Δικαστ. κατ' άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος 21/2006).

Περαιτέρω, το προβλεπόμενο από το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Ειδικό Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία επί των διαφορών που αναφύονται από ένδικα βοηθήματα, τα οποία αναφέρονται σε νομικά ζητήματα σχετικά με τις αποδοχές και συντάξεις ειδικώς των δικαστικών λειτουργών, ενόψει του ειδικού καθεστώτος που διέπει τη μισθολογική και, κατ' επέκταση, τη συνταξιοδοτική και φορολογική τους κατάσταση, τα οποία ενδιαφέρουν ευρύτερο κύκλο των λειτουργών αυτών και μόνο, και όχι όταν το νομικό ζήτημα που τίθεται δεν αφορά ειδικά μόνο στους δικαστικούς λειτουργούς, ενόψει του ειδικού καθεστώτος που διέπει τη μισθολογική και, κατά συνεκδοχή, τη συνταξιοδοτική τους κατάσταση, αλλά αφορά αδιακρίτως τους συνταξιούχους. Τούτο δε διότι, σε αντίθετη περίπτωση, η εκδίκαση της διαφοράς από το Ειδικό Δικαστήριο θα είχε ως αποτέλεσμα οι όμοιες διαφορές με την ίδια νομική βάση, όταν αφορούν σε άλλους συνταξιούχους, πλην δικαστικών λειτουργών, να εκδικάζονται από το αρμόδιο τακτικό δικαστήριο, με συνέπεια το ενδεχόμενο εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων επί του αυτού νομικού ζητήματος, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα άρσεως της σχετικής αμφισβητήσεως (Ειδ. Δικαστ. κατ' άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος 35/2014, 8/2013).

Ενόψει τούτων, παρά την προκύπτουσα από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ιδιότητα του αναιρεσιβλήτου ως συνταξιούχου δικαστικού λειτουργού, η κρινόμενη διαφορά, που αφορά σε αξίωσή του απορρέουσα από σύνταξη απονεμηθείσα σε αυτόν από οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης (Ε.Τ.Α.Α./Τ.Α.Ν.) και όχι από το Δημόσιο (και την οποία, άλλωστε, αξίωση ο αναιρεσιβλήτος δεν είχε στηρίξει με την αγωγή του στην ιδιότητά του ως πρώην δικαστικού λειτουργού, αλλά στην προβληθείσα με την αγωγή αυτή αντισυνταγματικότητα των, κατά τις διατάξεις των νόμων 4051/2012 και 4093/2012, μειώσεων των συντάξεων εν γένει, πρβλ. Ειδ. Δικαστ. κατ' άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος, 1/2018 σκέψη 5), δεν υπαγόταν στη δικαιοδοσία του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 του Συντάγματος, αλλά στην αρμοδιότητα των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

Κατά συνέπεια, αρμοδίως επελήφθησαν της υπό κρίση διαφοράς τα δικαστήρια αυτά και ήδη το παρόν Δικαστήριο. Τα ανωτέρω δεν αναιρούνται εκ του ότι από την 1.1.2017, ημερομηνία ενάρξεως λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α. κατ' άρθρο 51 παρ. 1 του ν. 4387/2016, οι συντάξεις που είχαν χορηγηθεί τόσο από το Δημόσιο, όσο και από το πρώην Ε.Τ.Α.Α. προβλέπεται ότι καταβάλλονται πλέον από τον ίδιο ασφαλιστικό φορέα (Ε.Φ.Κ.Α.), στον οποίο η ίδια διάταξη όρισε ότι περιήλθαν οι εν γένει αρμοδιότητες που αφορούν στις συντάξεις του Δημοσίου, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 53 του νόμου αυτού (με την επιφύλαξη των οριζομένων στην παράγραφο 3 του άρθρου 4 του ίδιου νόμου), και εντάχθηκε αυτοδίκαια το Ε.Τ.Α.Α., σύμφωνα με την παρ. 1 περ. Γ του ίδιου άρθρου 53. Και τούτο γιατί η εν λόγω μεταφορά στον Ε.Φ.Κ.Α. της αρμοδιότητας πληρωμής των συντάξεων που χορηγούνται από το Δημόσιο δεν μετέβαλε και την (από το Σύνταγμα, άλλωστε, προβλεπόμενη) κατανομή της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων προς εκδίκαση των κατ' ίδια συνταξιοδοτικών διαφορών, με συνέπεια τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια να εξακολουθούν και για τον μετά την 1.1.2017 χρόνο να είναι αρμόδια να αποφαινούνται επί των διαφορών που αφορούν συντάξεις (ή το μέρος αυτών) που καταβάλλονται από τον Ε.Φ.Κ.Α. ως διάδοχο του πρώην Ε.Τ.Α.Α./Τ.Α.Ν., ανεξάρτητα από την ιδιότητα των συνταξιούχων του τελευταίου ως πρώην δικαστικών λειτουργών.

7. Επειδή, με την εμφάνιση της οξείας δημοσιονομικής κρίσεως στις αρχές του έτους 2010, ο νομοθέτης, εκτιμώντας ότι υφίστατο άμεσος κίνδυνος καταρρεύσεως της οικονομίας και χρεοκοπίας της Χώρας και ότι ο μόνος τρόπος για να

αντιμετωπιστεί η κατάσταση ήταν η προσφυγή στη χρηματοδοτική υποστήριξη από τα κράτη της Ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, έλαβε, έναντι της υποστηρίξεως αυτής, κυριαρχικώς, σειρά μέτρων περιστολής των δημοσίων δαπανών, μεταξύ των οποίων και η διενέργεια περικοπών και μειώσεων συνταξιοδοτικών παροχών των συνταξιοδοτούμενων από το Δημόσιο και από τους φορείς υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης. Οι περικοπές και οι μειώσεις αυτές ξεκίνησαν από τα επιδόματα εορτών και αδειάς του Δημοσίου και των οργανισμών κύριας ασφαλίσεως (άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 3833/2010 – Α΄ 140, άρθρο τρίτο παρ. 6, 10-14 του ν. 3845/2010 – Α΄ 65, άρθρο μόνο του ν. 3847/2010 – Α΄ 67), συνεχίστηκαν δε με τη θέσπιση της εισφοράς αλληλεγγύης των συνταξιούχων του Δημοσίου και των λοιπών συνταξιούχων οργανισμών κύριας ασφαλίσεως (άρθρο 11 του ν. 3865/2010 – Α΄ 120 και άρθρο 38 του ν. 3863/2010 – Α΄ 115), την αναπροσαρμογή και τη συμπλήρωση της εισφοράς αυτής και την επέκτασή της και στην επικουρική ασφάλιση (άρθρο 44 παρ. 10-13 του ν. 3986/2011 – Α΄ 152, άρθρο 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011 – Α΄ 180), καθώς και με τις μειώσεις στις συντάξεις των κάτω των 55 ετών συνταξιούχων κατά 40%, για το πέραν των 1.000 ευρώ ποσό αυτών, περαιτέρω δε με μειώσεις στις κύριες και επικουρικές συντάξεις που υπερέβαιναν, αντιστοίχως, τα 1.200 και τα 150 ευρώ (άρθρο 1 παρ. 10 και άρθρο 2 παρ. 1-5 και 14 του ν. 4024/2011 – Α΄ 226).

Ακολούθως, ο ν. 4051/2012 με τίτλο «Ρυθμίσεις συνταξιοδοτικού περιεχομένου και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις εφαρμογής του Μνημονίου Συνεννόησης του ν. 4046/2012» (Α΄ 40) προέβλεψε νέες περικοπές για τις συντάξεις του Δημοσίου (άρθρο 1 παρ. 1) και για τις κύριες συντάξεις των φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως (άρθρο 6 παρ. 1) που υπερέβαιναν, αθροιστικά λαμβανόμενες (άρθρο 1 παρ. 1 στ) τα 1.300 ευρώ, καθώς και για τις επικουρικές συντάξεις που υπερέβαιναν τα 250 ευρώ (άρθρο 6 παρ. 2). Περαιτέρω, με το άρθρο πρώτο παρ. ΙΑ, υποπαρ. ΙΑ.5 περ. 1 και υποπαρ. ΙΑ.6 περ. 3 του ν. 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016» (Α΄ 222) προβλέφθηκαν περαιτέρω μειώσεις από 1.1.2013, σε ποσοστά από 5% έως και 20%, για τις από οποιαδήποτε πηγή και για οποιαδήποτε αιτία συντάξεις, που υπερέβαιναν είτε αυτοτελώς είτε αθροιστικώς τα 1.000 ευρώ, για το πέραν των 1.000 ευρώ ποσό, καθώς και κατάργηση των δώρων εορτών και των επιδομάτων αδειάς των συνταξιούχων των οργανισμών κοινωνικής ασφαλίσεως. Συναφώς, με την περ. α΄ της παρ. 2 του άρθρου 127 του ν. 4199/2013 (Α΄ 216) ορίστηκε ότι: «Όπου από τις διατάξεις των νόμων ... 4051/2012 (Α΄ 40) και 4093/2012 (Α΄ 222) προβλέπεται παρακράτηση ή μείωση υπολογιζόμενη επί του αθροίσματος των συντάξεων από οποιαδήποτε πηγή και για οποιαδήποτε αιτία, το ποσό της παρακράτησης ή της μείωσης επιμερίζεται από 1.1.2013 αναλογικά σε κάθε φορέα ή τομέα».

8. Επειδή, οι τελευταίες περικοπές των συντάξεων, που επήλθαν, κατ' εφαρμογή του δεύτερου Μνημονίου Συνεννόησης (ν. 4046/2012), με τους ανωτέρω νόμους 4051/2012 και 4093/2012, κρίθηκαν αντισυνταγματικές με τις 2287 και 2288/2015 αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας για τον λόγο ότι δεν προηγήθηκε των εν λόγω περικοπών, οι οποίες θεσπίστηκαν σε συνέχεια των περιγραφόμενων ανωτέρω προηγούμενων περικοπών των συντάξεων – οι οποίες κρίθηκαν συνταγματικές – και ενώ είχε παρέλθει διετία από τον πρώτο αιφνιδιασμό της οικονομικής κρίσεως, η ειδική μελέτη που περιγράφεται στις ως άνω αποφάσεις.

Ειδικότερα, με τις αποφάσεις αυτές, που εκδόθηκαν επί αγωγών που είχαν ασκηθεί ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και εισήχθησαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 3900/2010, κρίθηκε ότι σε περιπτώσεις εξαιρετικά δυσμενών δημοσιονομικών συνθηκών δεν αποκλείεται, κατά το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, η επέμβαση του νομοθέτη για τη μείωση και των απονεμηθειών ακόμη συντάξεων εφεξής, σε κάθε περίπτωση, όμως, η

περικοπή των συντάξεων δεν μπορεί να παραβιάζει τον συνταγματικό πυρήνα του κοινωνικοασφαλιστικού δικαιώματος, τη χορήγηση, δηλαδή, στον συνταξιούχο τέτοιων παροχών που να του επιτρέπουν να διαβιώνει με αξιοπρέπεια.

Προκειμένου δε να καθίσταται εφικτός ο δικαστικός έλεγχος των οικείων νομοθετικών μέτρων από τις ανωτέρω συνταγματικές απόψεις, κρίθηκε ότι ο νομοθέτης, όταν λαμβάνει μέτρα συνιστάμενα σε περικοπή συνταξιοδοτικών παροχών, οφείλει, ενόψει και της γενικότερης υποχρεώσεώς του για «προγραμματισμό και συντονισμό της οικονομικής δραστηριότητας για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης» (άρθρο 106 παρ. 1 του Συντάγματος), να έχει προβεί σε ειδική, εμπειριστατωμένη και επιστημονικά τεκμηριωμένη μελέτη, από την οποία να προκύπτει αφενός μεν ότι τα συγκεκριμένα μέτρα είναι πράγματι πρόσφορα αλλά και αναγκαία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος βιωσιμότητας των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, ενόψει και των παραγόντων που το προκάλεσαν, έτσι ώστε η λήψη των μέτρων αυτών να είναι σύμφωνη με τις συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη, αφετέρου δε ότι οι επιπτώσεις από τα μέτρα αυτά στο βιοτικό επίπεδο των πληττόμενων προσώπων, συνδυαζόμενες με άλλα τυχόν ληφθέντα μέτρα (φορολογικά κ.ά.), αλλά και με το σύνολο των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών της δεδομένης συγκυρίας, δεν έχουν, αθροιστικά λαμβανόμενες, αποτέλεσμα τέτοιο που να οδηγεί σε ανεπίτρεπτη παραβίαση του πυρήνα του συνταγματικού δικαιώματος σε κοινωνική ασφάλιση.

Κατόπιν τούτων, κρίθηκε με τις ανωτέρω αποφάσεις ότι οι διατάξεις των νόμων 4051/2012 και 4093/2012, που θέσπισαν τις ως άνω περικοπές στις συντάξεις, αντίκεινται στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5, 25 παρ. 1 και 4, και 106 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. και ότι είναι, ως εκ τούτου, ανίσχυρες και μη εφαρμοστέες. Και τούτο διότι, όπως έγινε δεκτό, με τις διατάξεις αυτές επιχειρήθηκε νέα, για πολλοστή φορά, περικοπή συνταξιοδοτικών παροχών της ίδιας ομάδας θιγομένων, χωρίς να έχει προηγηθεί εμπειριστατωμένη μελέτη, με την οποία να διαπιστώνεται και να αναδεικνύεται τεκμηριωμένα ότι η λήψη των συγκεκριμένων μέτρων ήταν σύμφωνη με τις σχετικές συνταγματικές δεσμεύσεις που απέρρεαν, μεταξύ άλλων, από τον θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης, τις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας και την προστασία της αξίας του ανθρώπου.

Με τις ίδιες αποφάσεις 2287 και 2288/2015 της Ολομέλειάς του, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στις 10.6.2015, το Δικαστήριο όρισε, μετά στάθμιση του δημόσιου συμφέροντος, αναφερόμενου στην οξυμένη δημοσιονομική κρίση και στην κοινώς γνωστή ταμειακή δυσχέρεια του ελληνικού Κράτους, ότι οι συνέπειες της αντισυνταγματικότητας των επίμαχων διατάξεων θα επέλθουν μετά τη δημοσίευση των αποφάσεων αυτών και ότι η διαγνωσθείσα αντισυνταγματικότητα θα έχει αναδρομικό χαρακτήρα μόνο για τους ενάγοντες στις δίκες επί των οποίων εκδόθηκαν και για όσους άλλους είχαν ασκήσει ένδικο μέσα ή βοηθήματα μέχρι τον χρόνο δημοσίευσής των αποφάσεων.

9. Επειδή, περαιτέρω, σε συνέχεια των δεσμεύσεων τις οποίες ανέλαβε η Ελληνική Δημοκρατία με τους νόμους 4334/2015 «Επείγουσες ρυθμίσεις για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (Ε.Μ.Σ.)» (Α' 80) και 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (Α' 94), στο πλαίσιο της συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος, θεσπίσθηκε ο ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας – Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος – Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α' 85), ο οποίος άρχισε να ισχύει, κατά το άρθρο 122 αυτού, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (12.5.2016), με το σύστημα ρυθμίσεων του οποίου επιχειρήθηκε μείζων μεταρρύθμιση του συστήματος

κοινωνικής ασφαλίσεως.

Η μεταρρύθμιση συνίσταται στη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος, σύμφωνα με την επιταγή του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, με τον ν. 4387/2016, όπως αναφέρεται και στη 1891/2019 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, μεταβλήθηκε εκ βάθρων το σύστημα υπολογισμού των συντάξεων των ασφαλισμένων στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων, περιλαμβανομένων και όσων λάμβαναν ήδη σύνταξη πριν από την έναρξη ισχύος του ως άνω νόμου (παλαιών συνταξιούχων).

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του νέου αυτού ασφαλιστικού συστήματος, ιδρύθηκε ενιαίος φορέας απονομής των κύριων συντάξεων, ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), στον οποίο εντάχθηκαν αυτοδίκαια από 1.1.2017, σύμφωνα με τα άρθρα 53 επ. του νόμου αυτού (άρθρο 51), οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφαλίσεως, μεταξύ των οποίων, κατά την παρ. 1 περ. Γ(α) υποπερ. (γγ) του άρθρου 53, και ο Τομέας Ασφάλισης Νομικών (Τ.Α.Ν.) του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.), στον κλάδο κύριας ασφάλισης του οποίου Ταμείου είχε ενταχθεί, με το άρθρο 25 παρ. 3 περ. Α(γ) του ν. 3655/2008 (Α' 58), το Ταμείο Νομικών.

Με τον ίδιο ως άνω ν. 4387/2016 θεσπίστηκαν ενιαίοι κανόνες για τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών παροχών, οι οποίες για τους μελλοντικούς συνταξιούχους θα είναι κατά κανόνα μικρότερες από τις καταβαλλόμενες υπό την ισχύ του προγενέστερου ασφαλιστικού συστήματος. Στο πλαίσιο δε εφαρμογής των ενιαίων κανόνων του Ε.Φ.Κ.Α. προβλέπεται στον ανωτέρω ν. 4387/2016 ότι οι ήδη καταβαλλόμενες συντάξεις κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού επανυπολογίζονται και διαμορφώνονται και αυτές, όπως και οι μελλοντικές, ως άθροισμα εθνικής και ανταποδοτικής συντάξεως.

Ειδικότερα, στο άρθρο 14 του νόμου, με τίτλο «Αναπροσαρμογή συντάξεων – προστασία καταβαλλόμενων συντάξεων», που εντάσσεται στο κεφάλαιο Β' αυτού («Συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων και στρατιωτικών»), ορίζονται τα εξής: «1. α. Σε εφαρμογή των ενιαίων κανόνων του Ε.Φ.Κ.Α. και των θεμελιωδών αρχών του άρθρου 1, οι ήδη καταβαλλόμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, κύριες συντάξεις αναπροσαρμόζονται, σύμφωνα με τα άρθρα 7, 8, 13 και 14, βάσει των διατάξεων των επόμενων παραγράφων. β. Για τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους των καταβαλλόμενων, έως την έναρξη ισχύος του παρόντος, συντάξεων, για τον προσδιορισμό των συντάξιμων αποδοχών λαμβάνεται υπόψη ο συντάξιμος μισθός επί του οποίου κανονίστηκε η ήδη χορηγηθείσα σύνταξη, όπως αυτός είχε διαμορφωθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος, με βάση τους κανόνες αναπροσαρμογής των συντάξιμων αποδοχών του Δημοσίου, που ίσχυαν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή της διάταξης αυτής. 2. α. Μέχρι την 31.12.2018, οι συντάξεις της προηγούμενης παραγράφου συνεχίζουν να καταβάλλονται στο ύψος που είχαν διαμορφωθεί κατά την 31.12.2014, σύμφωνα με τις τότε ισχύουσες διατάξεις. β. Από 1.1.2019, εφόσον το καταβαλλόμενο ποσό των συντάξεων αυτών είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει από τον υπολογισμό τους βάσει της παραγράφου 1, το επιπλέον ποσό εξακολουθεί να καταβάλλεται στον δικαιούχο ως προσωπική διαφορά, συμψηφιζόμενο κατ' έτος και μέχρι την πλήρη εξάλειψή του, με την εκάστοτε αναπροσαρμογή των συντάξεων, όπως αυτή προκύπτει σε εφαρμογή της παραγράφου 3. Εάν το καταβαλλόμενο ποσό των συντάξεων είναι μικρότερο από αυτό που προκύπτει από τον υπολογισμό τους βάσει της παραγράφου 1, τότε αυτό προσαυξάνεται κατά το ένα πέμπτο της διαφοράς σταδιακά και ισόποσα εντός πέντε ετών από την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής. Τα ανωτέρω στοιχεία αποτυπώνονται από 1.1.2018 για κάθε ασφαλισμένο στο οικείο πληροφοριακό σύστημα (όπως το εδάφιο αυτό ίσχυε πριν από την τροποποίησή του με τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 1 του ν.

4472/2017, Α' 74). 3. ...».

Εξάλλου, στην παρ. 1 του άρθρου 27 του ίδιου νόμου, με τίτλο «Εφαρμογή κοινών κανόνων ασφαλισμένων στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα», που εντάσσεται στο Κεφάλαιο Γ' του νόμου αυτού («Ρυθμίσεις ασφαλισμένων του ιδιωτικού τομέα»), ορίζεται ότι: «Σε εφαρμογή των ενιαίων κανόνων του Ε.Φ.Κ.Α. και των θεμελιωδών αρχών των άρθρων 1 και 2, οι ρυθμίσεις των άρθρων 4-20 του Κεφαλαίου Β' εφαρμόζονται και στους ασφαλισμένους των φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών που εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. του άρθρου 53, με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων, ειδικών ρυθμίσεων των άρθρων που ακολουθούν και με εξαίρεση των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' που, από τη φύση τους, ρυθμίζουν αποκλειστικά τη σχέση των δημοσίων ή στρατιωτικών υπαλλήλων με την υπηρεσία τους».

Περαιτέρω, με το άρθρο 33 του ίδιου νόμου, με τίτλο «Αναπροσαρμογή συντάξεων – προστασία καταβαλλόμενων συντάξεων», που εντάσσεται στο ίδιο Κεφάλαιο Γ' του εν λόγω νόμου, όπως η παρ. 1 του άρθρου αυτού αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 4445/2016 (Α' 236), προβλέπεται ότι: «1. Οι ήδη καταβαλλόμενες, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, κύριες συντάξεις, πλην όσων χορηγούνται από τον ΟΓΑ, αναπροσαρμόζονται, σύμφωνα με την ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 14, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7, 8, 27, 28, 30 και 12, βάσει των ειδικότερων ρυθμίσεων της επόμενης παραγράφου. 2. Για τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους των καταβαλλόμενων, έως την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού, συντάξεων, ως συντάξιμες αποδοχές λαμβάνεται υπόψη ο συντάξιμος μισθός επί του οποίου υπολογίστηκε η ήδη χορηγηθείσα σύνταξη. ... ».

Εξάλλου, στο Κεφάλαιο ΣΤ' του ίδιου ως άνω ν. 4387/2016, στα άρθρα 74 έως 85 ρυθμίζονται ζητήματα επικουρικής ασφαλίσεως και εφάπαξ παροχών. Ειδικότερα, στο άρθρο 74 προβλέπεται η μετονομασία του Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφαλίσεως (Ε.Τ.Ε.Α.), το οποίο είχε συσταθεί με το άρθρο 35 του ν. 4052/2012 (Α' 41) και στο οποίο είχαν ενταχθεί, σύμφωνα με το άρθρο 36 του ίδιου νόμου, οι υφιστάμενοι φορείς επικουρικής ασφαλίσεως, σε Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.) (βλ. ΣτΕ 1890/2019, σκέψη 16). Τέλος, με το άρθρο 94 του ίδιου ως άνω ν. 4387/2016, που ανήκει στο Κεφάλαιο Η' του νόμου με τίτλο «Διαχρονικό Δίκαιο», προβλέφθηκε ότι «1. Εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης που έχουν υποβληθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου κρίνονται, ως προς τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης των δικαιούχων κατά τους κανόνες που ίσχυαν σε κάθε φορέα κατά την 31η.12.2014. Οι ρυθμίσεις του άρθρου 14 του παρόντος εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή. Με τον ίδιο τρόπο κρίνονται και οι αιτήσεις συνταξιοδότησης βάσει των οποίων η καταβολή της σύνταξης, σύμφωνα με τις ισχύουσες πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου διατάξεις, ανατρέχει σε χρόνο πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. 2. ... 3. Πρόσωπα τα οποία είναι συνταξιούχοι των ενταχθέντων στον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων, τομέων και κλάδων, κατά την ημερομηνία ένταξής τους στον Ε.Φ.Κ.Α., εφόσον οι συντάξεις τους είναι της αυτής αιτίας, δικαιούνται από τον Ε.Φ.Κ.Α. σύνταξη ίση με το άθροισμα των καταβαλλόμενων συντάξεων. ...», ενώ με το άρθρο 96 του νόμου αυτού προβλέφθηκε η αναπροσαρμογή και των καταβαλλόμενων επικουρικών συντάξεων.

10. Επειδή, εξάλλου, με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 3900/2010 (Α' 213) αντικαταστάθηκε η παράγραφος 4 του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989 ως εξής: «Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναιρέσεως, όταν το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι κατώτερο από σαράντα χιλιάδες ευρώ, εκτός αν προσβάλλονται αποφάσεις που εκδίδονται επί προσφυγών ουσίας, εφόσον αφορούν περιοδικές παροχές ή τη θεμελίωση του δικαιώματος σε σύνταξη ή τη θεμελίωση του δικαιώματος σε εφάπαξ παροχή και τον καθορισμό του ύψους της. ...».

Περαιτέρω, στο άρθρο 2 του ίδιου ν. 3900/2010 ορίζεται ότι: «Κατ' αποφάσεως

διοικητικού δικαστηρίου που κρίνει διάταξη τυπικού νόμου αντισυνταγματική ή αντίθετη σε άλλη υπερνομοθετική διάταξη, χωρίς το ζήτημα αυτό να έχει κριθεί με προηγούμενη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, χωρεί ενώπιον αυτού, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη, αίτηση αναιρέσεως, αν πρόκειται για διαφορά ουσίας ...».

Κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διατάξεως, αίτηση αναιρέσεως, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διατάξεως, κατά αποφάσεως διοικητικού δικαστηρίου, που κρίνει διάταξη τυπικού νόμου αντισυνταγματική ή αντίθετη σε άλλη υπερνομοθετική διάταξη, χωρίς το ζήτημα αυτό να έχει κριθεί, κατά τον κρίσιμο χρόνο της καταθέσεως της αιτήσεως (ΣτΕ 2476/2015 Ολομ., 855/2013 επταμ., 714/2018, 800/2017, 24/2016, 2987/2015), με προηγούμενη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, χωρεί μόνο όταν η προσβαλλόμενη απόφαση περιέχει ρητή και απερίφραστη κρίση περί αντιθέσεως διατάξεως τυπικού νόμου σε διατάξεις υπέρτερης τυπικής ισχύος (ΣτΕ 29/2014 Ολομ., 1405/2019 7μ., 1285, 711/2018 7μ.).

Περαιτέρω, όπως έχει παγίως κριθεί, ο νομοθέτης επιτρέπει μεν την κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη άσκηση αιτήσεως αναιρέσεως, υπό τις προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν, αφήνει, ωστόσο, το ζήτημα αυτό στην ευχέρεια του διαδίκου. Συνεπώς, έστω και αν η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιέχει ρητή κρίση περί αντιθέσεως διατάξεως τυπικού νόμου σε υπερκείμενους κανόνες δικαίου, η συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 2 του ν. 3900/2010 δεν εξετάζεται αυτεπαγγέλτως, χωρίς δηλαδή την προβολή σχετικού ειδικού ισχυρισμού εκ μέρους του αναιρεσιδόντος περί συνδρομής των εν λόγω προϋποθέσεων προς άρση του απαραδέκτου της αιτήσεως αναιρέσεως (ΣτΕ 1285, 711/2018 7μ., 1775/ 2019, 256/2017). Οι ισχυρισμοί δε αυτοί περί του κατ' εξαίρεση παραδεκτού της αιτήσεως αναιρέσεως πρέπει να προβάλλονται με το εισαγωγικό δικόγραφο και όχι με υπόμνημα (ΣτΕ 1285, 711/2018 7μ., 256/2017, 1937/2016).

Εξάλλου, αν τεκμηριωθεί η συνδρομή της ως άνω προϋποθέσεως, η αίτηση είναι παραδεκτή και εξετάζεται μόνο κατά το μέρος της και ως προς τους λόγους που αφορούν το συγκεκριμένο ζήτημα της αντισυνταγματικότητας διατάξεως τυπικού νόμου ή της αντιθέσεως της προς διάταξη αυξημένου τυπικού κύρους και όχι ως προς τους λόγους της αναιρέσεως που αφορούν κεφάλαια της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, στα οποία δεν τίθεται το ζήτημα αυτό (ΣτΕ 29/2014 Ολομ., 1084/2019, 2776/2018).

11. Επειδή, από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και τα λοιπά διαδικαστικά έγγραφα που εκτιμώνται κατ' αναιρέση προκύπτουν τα εξής: Δυνάμει της 60435/14.9.2016 πράξεως του Αναπληρωτή Διευθυντή Παροχών του Ε.Τ.Α.Α./Τ.Α.Ν. απονεμήθηκε στον αναιρεσίβλητο, επίτιμο πρόεδρο εφετών διοικητικών δικαστηρίων, κύρια σύνταξη γήρατος, ύψους 553,23 ευρώ μηνιαίως, από 1.7.2015, βάσει συνολικού συντάξιμου χρόνου 43 ετών, 10 μηνών και 25 ημερών. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από την Α.Π.313300/5.3.2018 έκθεση απόψεων του ήδη αναιρεσιδόντος ασφαλιστικού φορέα προς το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, αλλά και από τα οικεία μηνιαία ενημερωτικά σημειώματα συντάξεων χρονικού διαστήματος 1.11.2016 έως 30.6.2017, επί του ως άνω ποσού συντάξεως εφαρμόστηκαν οι μηνιαίες μειώσεις-περικοπές αφενός του ν. 4051/2012, ανερχόμενες στο ποσό των 40,97 ευρώ, αφετέρου του ν. 4093/2012, ανερχόμενες στο ποσό των 86,96 ευρώ, δηλαδή συνολική μείωση ποσού 127,93 ευρώ μηνιαίως. Κατόπιν τούτων, ο ήδη αναιρεσίβλητος άσκησε αγωγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία υποστήριξε ότι μη νομίμως είχαν διενεργηθεί οι ανωτέρω περικοπές στη σύνταξή του, προβάλλοντας αντίθεση των σχετικών διατάξεων των νόμων 4051/2012 και 4093/2012 στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 21 παρ. 3, 22 παρ. 5, 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., επικαλούμενος προς τούτο, εκτός των άλλων, τη 2287/2015 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Ενόψει δε αυτών, ζήτησε να υποχρεωθεί ο ήδη αναιρεσιδών ασφαλιστικός

φορέας να του καταβάλει, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής: α) ως αποζημίωση, το ποσό των 3.070,32 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στις μειώσεις της ως άνω κύριας σύνταξης που έλαβε κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2015 έως 30.6.2017, και β) ως χρηματική ικανοποίηση, προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη από την ως άνω φερόμενη ως παράνομη συμπεριφορά του αναιρεσεύοντος, το ποσό των 500 ευρώ.

Το Μονομελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, με την 9117/2018 απόφασή του, δέχθηκε την αγωγή και υποχρέωσε τον αναιρεσεύοντα να καταβάλει στον αναιρεσίβλητο, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής του (30.6.2017), το συνολικό ποσό των 3.570,32 ευρώ, που είχε ζητήσει. Κατά της αποφάσεως αυτής ο αναιρεσειών ασφαλιστικός φορέας άσκησε έφεση ενώπιον του Μονομελούς Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, η οποία απορρίφθηκε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, με την απόφαση αυτή το διοικητικό εφετείο, επικαλούμενο όσα είχαν κριθεί με τη 2287/2015 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, έκρινε, όπως και πρωτοδίκως, ότι οι μειώσεις που είχαν επέλθει στην ως άνω κύρια σύνταξη του αναιρεσιβλήτου κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 6 του ν. 4051/2012 και του άρθρου πρώτου παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ.5 περ. 1 του ν. 4093/2012 είναι αντίθετες στο Σύνταγμα και στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. και ότι, κατά συνέπεια, μη νομίμως είχε περικοπεί κατά τα αντίστοιχα ποσά η κύρια σύνταξη, που ο αναιρεσίβλητος είχε λάβει από το Ε.Τ.Α.Α. και ακολούθως από τον Ε.Φ.Κ.Α.

Συνεπώς, σύμφωνα με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, λόγω της παράνομης αυτής μειώσεως, δημιουργείται ευθύνη του αναιρεσεύοντος προς αποζημίωση του αναιρεσιβλήτου σύμφωνα με τα άρθρα 105-106 Εισ.Ν.Α.Κ. και ειδικότερα να καταβάλει σε αυτόν τόσο τις διαφορές συντάξεων για το από 1.7.2015 έως 30.6.2017 χρονικό διάστημα, οι οποίες, βάσει των οικείων μηνιαίων ενημερωτικών σημειωμάτων συντάξεων, ανέρχονται στο συνολικό ποσό των 3.070,32 ευρώ (40,97 ευρώ μηνιαία μείωση βάσει του ν. 4051/2012 X 24 μήνες + 86,96 ευρώ μηνιαία μείωση βάσει του ν. 4093/2012 X 24 μήνες), που δεν είχε αμφισβητηθεί από τον αναιρεσεύοντα, όσο και αυτό των 500,00 ευρώ, για το οποίο ο αναιρεσειών δεν είχε προβάλει ειδικότερες αντιρρήσεις, ως εύλογη χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που είχε υποστεί ο αναιρεσίβλητος εξαιτίας των παράνομων ενεργειών του εν λόγω ασφαλιστικού φορέα, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής (30.6.2017).

12. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ο αναιρεσειών ζητεί την αναίρεση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως μόνο κατά το μέρος που αφορά στα ποσά της ως άνω συντάξεως του αναιρεσιβλήτου που περικόπηκαν κατά το, μερικότερο του ανωτέρω, χρονικό διάστημα από 13.5.2016 έως 30.6.2017. Ενόψει του αιτήματος αυτού της υπό κρίση αιτήσεως (με την οποία προσβάλλεται απόφαση που έχει εκδοθεί επί διαφοράς που γεννήθηκε μετά από άσκηση αγωγής και όχι προσφυγής ουσίας), το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ανερχόμενο στο άθροισμα των ποσών των μηνιαίων μειώσεων που επιβλήθηκαν στην απονεμηθείσα στον αναιρεσίβλητο από το Ε.Τ.Α.Α./Τ.Α.Ν. σύνταξη για το διάστημα αυτό και συγκεκριμένα, σύμφωνα με όσα προκύπτουν σχετικώς από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, σε 1.741,50 ευρώ [(40,97 ευρώ μηνιαία μείωση βάσει του ν. 4051/2012 + 86,96 ευρώ μηνιαία μείωση βάσει του ν. 4093/2012) X (13+19/31) μήνες], υπολείπεται των 40.000 ευρώ.

Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ως μοναδικός λόγος αναιρέσεως ότι η κρίση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως για αντίθεση στο Σύνταγμα και στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. των ένδικων περικοπών της συντάξεως του αναιρεσιβλήτου δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 6 του ν. 4051/2012 και του άρθρου πρώτου παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ.5 του ν. 4093/2012 όσον αφορά στο ως άνω από 13.5.2016 έως 30.6.2017 χρονικό διάστημα είναι εσφαλμένη.

Και τούτο διότι, σε συμμόρφωση της Πολιτείας με τις 2287-2290/2015 αποφάσεις

της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, δημοσιεύτηκε ο ν. 4387/2016, ο οποίος ισχύει από 12.5.2016 και επέβαλε νέο σύστημα υπολογισμού των συντάξεων, κοινό για όλους τους ασφαλισμένους, προέβλεπε δε τον επανυπολογισμό–αναπροσαρμογή όλων των παλαιών συντάξεων με νέο τρόπο, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα άρθρα 14 και 33 αυτού, κατά τα οποία οι επίμαχες περικοπές και μεν συνεχίζουν να ισχύουν και μετά τις 13.5.2016, έχουν όμως πλέον ως νόμιμη βάση όχι τις ως άνω (κριθείσες ως αντισυνταγματικές) διατάξεις, αλλά εκείνες των άρθρων 14 και 33 του ν. 4387/2016. Προς άρση δε του απαραδέκτου της κρινόμενης αιτήσεως λόγω του ποσού της διαφοράς, προβάλλεται με το δικόγραφο της αιτήσεως ότι αυτή έχει ασκηθεί παραδεκτως κατά το άρθρο 2 του ν. 3900/2010, διότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος που επιδίκασε στον αναιρεσίβλητο διαφορές συντάξεων για το ως άνω από 13.5.2016 έως 30.6.2017 χρονικό διάστημα, έκρινε αντισυνταγματικές και τις διατάξεις των άρθρων 14 και 33 του ν. 4387/2016, που προέβλεψαν την καταβολή των συντάξεων μετά την ισχύ του νόμου αυτού με διατήρηση των κατά τα ανωτέρω περικοπών, χωρίς το ζήτημα αυτό να έχει κριθεί με προηγούμενη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Ο ισχυρισμός αυτός για άρση του απαραδέκτου της υπό κρίση αιτήσεως είναι βάσιμος. Και τούτο διότι, πράγματι, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιέχει ρητή και απερίφραστη κρίση για αντισυνταγματικότητα των μειώσεων που προβλέπονται από τις επίμαχες διατάξεις των νόμων 4051/2012 και 4093/2012, ενόψει της οποίας το διοικητικό εφετείο έκρινε ότι ο αναιρεσίβλητος δικαιούται αποζημίωση για τα ποσά ως προς τα οποία είχε μειωθεί η απονεμηθείσα σε αυτόν από το Ε.Τ.Α.Α./Τ.Α.Ν. σύνταξη και κατά το μέρος που οι σχετικές μειώσεις είχαν επιβληθεί για τον μεταγενέστερο της ισχύος του ν. 4387/2016 χρόνο· για το ζήτημα δε αυτό δεν υπήρχε κατά τον κρίσιμο χρόνο κατάθεσης της κρινόμενης αιτήσεως (17.5.2019) σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθόσον οι σχετικές 2287-2288/2015 αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας είχαν κρίνει αντισυνταγματικές τις επίμαχες διατάξεις των νόμων 4051/2012 και 4093/2012 χωρίς να έχουν υπόψη τους τις διατάξεις του μεταγενέστερου ν. 4387/2016. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει τυπικώς δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα του μοναδικού κατά τα ανωτέρω προβαλλόμενου με αυτή λόγου.

13. Επειδή, με τη 1891/2019 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (που δημοσιεύτηκε στις 4.10.2019) και με τις εκεί αναφερόμενες σκέψεις κρίθηκε ότι δεν κωλυόταν ο νομοθέτης από τις 2287-2288/2015 αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, με τις οποίες κρίθηκαν αντισυνταγματικές και αντίθετες προς το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. οι επίμαχες περικοπές των νόμων 4051/2012 και 4093/2012, να προβεί σε νέες ρυθμίσεις ως προς το ύψος των συντάξεων ή ακόμη και να επαναθεσπίσει τις κριθείσες ως παράνομες, κατά τα ανωτέρω, περικοπές (υποκείμενος πάντως στους περιορισμούς που απορρέουν από ειδικές συνταγματικές διατάξεις και στις εγγυήσεις που αυτές καθιερώνουν, βλ. 1-4/2018 αποφάσεις του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος), εφόσον λάμβανε υπόψη τα κριτήρια και ικανοποιούσε τις απαιτήσεις που έθεσε με τις ανωτέρω αποφάσεις του το Δικαστήριο κατόπιν ερμηνείας των μνημονευθεισών συνταγματικών διατάξεων, είτε, ακόμη, διατηρώντας τη σχετική προς τούτο ευχέρειά του, να προβεί στη θέσπιση νέου ασφαλιστικού συστήματος, στο πλαίσιο του οποίου, εφόσον επέλεγε να υιοθετήσει εκ νέου τις ανωτέρω κριθείσες ως αντισυνταγματικές περικοπές των συντάξεων κατά τον επανυπολογισμό των συντάξεων των παλαιών συνταξιούχων, όπως και έπραξε, υποχρεούνταν να αιτιολογήσει ειδικώς τον λόγο, για τον οποίο ήταν τούτο αναγκαίο ενόψει της επιχειρούμενης συνολικής μεταρρυθμίσεως του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως.

Επίσης, κρίθηκε ότι είναι θεμιτή η επιλογή του νομοθέτη να προβεί, στο πλαίσιο του νέου ασφαλιστικού συστήματος και της ιδρύσεως ενιαίου φορέα απονομής των κύριων συνταξιοδοτικών παροχών που εφαρμόζει ενιαίους κανόνες ως προς τον

τρόπο υπολογισμού των απονεμόμενων στο σύνολο του πληθυσμού συντάξεων, σε επανυπολογισμό των ήδη καταβαλλόμενων κατά τη δημοσίευση του ν. 4387/2016 συντάξεων. Με την ίδια απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου κρίθηκε συμβατή με το Σύνταγμα και αιτιολογημένη η επιλογή του νομοθέτη, προκειμένου να καθορίσει τις καταβλητέες, από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016, στους ήδη κατά τη δημοσίευσή του συνταξιούχους, συντάξεις, στο πλαίσιο του επανυπολογισμού τους, να ορίσει ότι το ύψος των συντάξεων αυτών θα ανέρχεται στο ύψος στο οποίο οι εν λόγω συντάξεις είχαν διαμορφωθεί μετά τις περικοπές των νόμων 4051/2012 και 4093/2012, οι οποίες είχαν κριθεί αντισυνταγματικές με τις προαναφερθείσες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Και τούτο, αφενός μεν λόγω της ουσιαστικής συνεισφοράς της εν λόγω νομοθετικής επιλογής στη συγκράτηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης και, κατ' επέκταση, στην επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου της διατηρήσεως της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος, αφετέρου δε ώστε να επωμιστούν και οι παλαιοί και όχι μόνο οι νέοι συνταξιούχοι και οι νυν ασφαλισμένοι (με τη θεσπιζόμενη με τον ίδιο νόμο αύξηση των εισφορών και τη μείωση των μελλοντικών συντάξεων) το βάρος της επιχειρούμενης μεταρρυθμίσεως, για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης και διαγενεακής ισότητας και αλληλεγγύης, δεδομένου ότι και αυτοί ωφελούνται εξ ίσου από την επιδιωκόμενη, με την επιχειρούμενη ασφαλιστική μεταρρύθμιση, διασφάλιση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος, τη διατήρηση δηλαδή της ικανότητάς του να χορηγεί συντάξεις στους υφιστάμενους και στους μελλοντικούς συνταξιούχους.

Κρίθηκε, δηλαδή, συμβατή με το Σύνταγμα η ρύθμιση του άρθρου 14 παρ. 2 περ. α' του ν. 4387/2016 (εφαρμοζόμενη αναλόγως, κατ' άρθρα 27 παρ. 1 και 33 παρ. 1 του νόμου αυτού, στους συνταξιούχους των φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών των ασφαλισμένων του ιδιωτικού τομέα, που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α. με το άρθρο 53 του εν λόγω νόμου, και κατ' άρθρο 94 παρ. 1 στις εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδοτήσεως), σύμφωνα με την οποία οι κύριες συντάξεις που καταβάλλονταν κατά τη δημοσίευση του νόμου (παλαιές συντάξεις) θα ανέρχονται, μέχρι την 31.12.2018, στο ύψος, στο οποίο αυτές είχαν διαμορφωθεί στις 31.12.2014 (με τις περικοπές, δηλαδή, των νόμων 4051/2012 και 4093/2012).

Ειδικότερα, με τη 1891/2019 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου έγινε δεκτό ότι η ανωτέρω ρύθμιση, η οποία, κατ' ουσίαν, ισοδυναμούσε με εκ νέου υιοθέτηση με τον ν. 4387/2016 των περικοπών για τους ήδη συνταξιούχους κατά τη δημοσίευσή του (παλαιούς συνταξιούχους), οι οποίες είχαν κριθεί αντισυνταγματικές με τις αποφάσεις 2287 και 2288/2015 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, ήταν συνταγματικώς θεμιτή και η θέσπισή της ήταν δικαιολογημένη στο πλαίσιο του νέου ασφαλιστικού συστήματος, δηλαδή όχι ως μεμονωμένη, αυτοτελής ρύθμιση, επιφέρουσα οριζόντιες περικοπές στις ήδη καταβαλλόμενες κατά τη δημοσίευση του ν. 4387/2016 συντάξεις, όπως είχε συμβεί στο παρελθόν με τη θέσπιση των περικοπών αυτών με τις σχετικές διατάξεις των νόμων 4051/2012 και 4093/2012, αλλά ως ρύθμιση εντασσόμενη σε ένα ευρύτερο πλέγμα μέτρων και διαρθρωτικών αλλαγών του νέου ριζικώς αναμορφωμένου ασφαλιστικού συστήματος που θεσπίσθηκε με τον ν. 4387/2016 και ως τμήμα της εισαχθείσας με αυτόν ασφαλιστικής μεταρρυθμίσεως, αποτέλεσμα της οποίας είναι οι μελλοντικοί συνταξιούχοι να λαμβάνουν, κατά κανόνα, μικρότερες, σε σχέση με τους παλαιούς συνταξιούχους, συνταξιοδοτικές παροχές.

Περαιτέρω, κατά την έννοια της αποφάσεως αυτής, η διάταξη του άρθρου 14 παρ. 2 περ. α' του ν. 4387/2016 είναι σύμφωνη και με την Ε.Σ.Δ.Α. και, επομένως, από τη δημοσίευση του ν. 4387/2016 (12.5.2016) και εφεξής, οι ως άνω περικοπές, που έχουν ως νόμιμο έρεισμα την ανωτέρω διάταξη του τελευταίου αυτού νόμου, είναι νόμιμες. Ομοίως, με τη 1890/2019 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (σκέψη 20), κρίθηκε καταρχήν συνταγματικώς θεμιτή η εκ νέου κατ' ουσίαν θέσπιση των ως άνω περικοπών στο πλαίσιο επανυπολογισμού και των επικουρικών συντάξεων (βλ. ΣΤΕ 1439-1442/2020 Ολομ.).

14. Επειδή, ενόψει όσων προαναφέρονται, η κρίση του δικάσαντος διοικητικού εφετείου ότι ο αναιρεσίβλητος είχε αγώγιμη αξίωση κατά του Ε.Φ.Κ.Α. να διεκδικήσει αποζημίωση για τις μειώσεις που είχαν επιβληθεί δυνάμει των νόμων 4051/2012 και 4093/2012 για το ένδικο από 13.5.2016 έως 30.6.2017 χρονικό διάστημα στα ποσά της συντάξεως που του είχε απονεμηθεί από το πρώην Ε.Τ.Α.Α./Τ.Α.Ν. (δηλαδή από ασφαλιστικό ταμείο σε εκπλήρωση της από το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος επιβαλλόμενης μέριμνας του Κράτους για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων και όχι από το Δημόσιο ως εκ της ιδιότητάς του ως συνταξιούχου δικαστικού λειτουργού) δεν είναι νόμιμη.

Και τούτο διότι, όπως προεκτέθηκε, από 12.5.2016 και εφεξής οι ένδικες μειώσεις έχουν ως νόμιμο έρεισμα όχι τις ανωτέρω διατάξεις των νόμων 4051/2012 και 4093/2012, που κρίθηκαν αντισυνταγματικές με τις 2287 και 2288/2015 αποφάσεις της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, αλλά τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 4387/2016 (βλ. ΣτΕ 1441-1442/2020 Ολομ.), οι ρυθμίσεις των οποίων, εντασσόμενες στο ευρύτερο πλέγμα μέτρων και διαρθρωτικών αλλαγών του θεσπισθέντος με τον τελευταίο αυτό νόμο νέου, ριζικώς αναμορφωμένου ασφαλιστικού συστήματος, είναι, κατά τα γενόμενα δεκτά ανωτέρω, συνταγματικώς θεμιτές και σύμφωνες και με την Ε.Σ.Δ.Α.. Κατά συνέπεια, ο σχετικός μοναδικός λόγος της κρινόμενης αιτήσεως είναι βάσιμος, πρέπει δε η αίτηση αυτή να γίνει δεκτή και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που αφορά στην αξίωση του αναιρεσιβλήτου για αποζημίωση για τις επιβληθείσες κατά το χρονικό αυτό διάστημα ένδικες μειώσεις της σύνταξης που λαμβάνει από τον αναιρεσειόντα ως διάδοχο του πρώην Ε.Τ.Α.Α./Τ.Α.Ν..

Δεδομένου δε, περαιτέρω, ότι η υπόθεση δεν χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό μέρος, αφού από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτει επακριβώς το ποσό που μη νομίμως επιδικάστηκε στον αναιρεσίβλητο για το ως άνω χρονικό διάστημα και για την παραπάνω αιτία (1.741,50 ευρώ, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στη 12η σκέψη), δεν συντρέχει λόγος να παραπεμφθεί η υπόθεση στο δικάσαν εφετείο, αλλά πρέπει να διακρατηθεί από το παρόν Δικαστήριο, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 57 του π.δ/τος 18/1989, να δικαστεί η έφεση κατά το μέρος αυτής το αντίστοιχο με το αναιρούμενο μέρος της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, να γίνει κατά τούτο δεκτή και να μεταρρυθμιστεί αναλόγως η πρωτόδικη απόφαση, περιοριζόμενου του ποσού που με την πρωτόδικη απόφαση έχει υποχρεωθεί ο εναγόμενος (ήδη αναιρεσειών) να καταβάλει στον ενάγοντα (ήδη αναιρεσίβλητο) σε $(3.570,32 - 1.741,50 =) 1.828,82$ ευρώ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής. Τέλος, εκτιμωμένων των περιστάσεων, το Δικαστήριο κρίνει ότι ο αναιρεσίβλητος πρέπει να απαλλαγεί ολικά από τη δικαστική δαπάνη του αναιρεσειόντος για την αναιρετική δίκη (άρθρο 39 παρ. 1 εδάφ. δεύτερο του π.δ. 18/1989), ενώ τα δικαστικά έξοδα τόσο της κατ' έφεση, όσο και της πρωτόδικης δίκης πρέπει να συμψηφιστούν μεταξύ των διαδίκων, κατ' άρθρο 275 παρ. 1 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του Ν. 2717/1999 (Α' 97) Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Κ.Δ.Δ.), λόγω της μερικής (πλέον) νίκης και ήττας αυτών.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την αίτηση.

Αναιρεί την 647/2019 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών κατά το μέρος που αφορά στην ένδικη αξίωση του αναιρεσιβλήτου που ανάγεται στο χρονικό διάστημα από 13.5.2016 έως 30.6.2017.

Απαλλάσσει τον αναιρεσίβλητο από τη δικαστική δαπάνη.

Διακρατεί την υπόθεση, δικάζει την έφεση κατά το αντίστοιχο μέρος και τη

δέχεται κατά το μέρος αυτό.

Μεταρρυθμίζει την 9117/2018 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθήνας.

Περιορίζει το ποσό που το εναγόμενο ν.π.δ.δ. υποχρεώθηκε με την απόφαση αυτή να καταβάλει στον ενάγοντα σε χίλια οκτακόσια είκοσι οκτώ ευρώ και ογδόντα δύο λεπτά (1.828,82 ευρώ), νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα της κατ' έφεση και της πρωτόδικης δίκης μεταξύ των διαδίκων.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα την 1η Ιουνίου 2020

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Αθ. Ράντος

Ελ. Γκίκα

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 18ης Σεπτεμβρίου 2020.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Ε. Σάρπ

Ελ. Γκίκα

./.